

Nemzetbiztonsági kockázatok között fordulunk Moszkva felé

Magyar Hírlap online 2008.11.06.

Átpolarizálódás figyelhető meg a világban, több kelet-közép-európai ország – köztük hazánk – is Washington helyett egyre inkább Moszkvára veti tekintetét – állítja egy magyar nemzetbiztonsági szakértő, Várhalmi Miklós. Szerinte az Egyesült Államokból induló válság hatással van az orosz gazdasági és politikai befolyás térnyerésére. Mint mondta, amikor Magyarországon erősödik az orosz hírszerző tevékenység, a KGB-iskolában végzett titkosszolgálati vezető elhárító munkája nemzetbiztonsági kockázatot képvisel.

Várhalmi Miklós a magyar származású amerikai politológus Charles Gati álláspontjával ért egyet. Gati szerint George W. Bush elnök hivatalba lépése óta az Egyesült Államok elvesztette korábbi befolyásának döntő részét a kelet-közép-európai országokban, köztük Magyarországon, s az amerikai befolyás elpárolgásában fontos szerepet játszott a Bush-adminisztráció közel-keleti politikája. Ezek a mára az Egyesült Államokból "kiszerezett" országok egyre inkább Moszkva felé fordultak, Szlovákia, Bulgária és Lettország mellett Magyarország is jelentősen javította vele a viszonyát. A politológus úgy látja, hogy ha a grúziai krízis nem hoz alapvető változást, a közép-európai országok "szerelmi vonzódása" az Egyesült Államokhoz – elsősorban az orosz energiaigényük miatt – véget ér.

Várhalmi szerint dinamikusan változnak a világfolyamatok, egyes országoknak és országcsoportoknak az egymáshoz való viszonya sem statikus, minden országnak megvan a maga külgazdasági és külpolitikai stratégiája. Azt, hogy Magyarország milyen mértékben fordul az Egyesült Államokhoz vagy éppen Oroszországhoz, a pillanatnyi politikai és gazdasági érdekek döntenek el. Magyarország tehát nem egyszerűen "kiszerezett" Amerikából, hanem gazdasági érdekeinek megfelelően megtartja és fejleszti kapcsolatait mindenkiel.

A Kelet felé fordulás, az átpolarizálódás Moszkva felé pontosan kitapintható – mutatott rá a szakértő. Mivel pedig a mostani gazdasági világválság Amerikából indult ki, ez is hatni fog erre a folyamatra. "Ha jól politizálnak az oroszok, akkor mindenütt igyekeznek visszaszerezni az 1990 előttihez hasonló világgazdasági és politikai befolyásukat. Hogy ez egy birodalmi törekvés kezdete lehet-e, ma még nehéz megmondani, de ajánlatos megfelelően kezelni a helyzetet" – tanácsolja a szakember. Kérdésünkre, hogy a hírek szerint hazánkban újabban megélelénkült orosz hírszerzés elleni küzdelemre hatással lehet-e a magyar titkosszolgálatok vezetőjének KGB-s kiképzése, Várhalmi azt válaszolta: mindig az adott NATO-tagország kormányának joga és felelőssége a szolgálatok élére vezetőt választani. "Amikor ezt Budapest megtette, akkor azt is figyelembe kellett vennie: ha Magyarországon megerősödik az orosz és a szomszédos országok hírszerző tevékenysége, akkor kétségtelen, hogy egy Oroszországban végzett, elhárító tevékenységet folytató személy bizonyosan nemzetbiztonsági kockázatot képvisel. Csupán ennek a mértéke nem ismert, mivel a kinevezés nem jelenti automatikusan azt, hogy egy Moszkvában végzett vezető vissza is dolgozik, és nem jelenti azt sem, hogy beszervezték volna. A kockázat tényleges mértéke viszont nem deríthető ki magyar oldalról, emiatt mindenképpen kockázatosabb egy ilyen vezető, mint ha nem léteznének az említett összefüggések" – tette hozzá.

Várhalmi Miklós szerint hiba volt figyelmen kívül hagyni az ellenzék tiltakozását az NBH élén végrehajtott vezetőváltáskor, erre a posztra célszerű volna konszenzus alapján vezetőt választani. "Biztos vagyok benne, hogy ami történt, az rontja a védelmi hatásfokunkat."

A nemzetbiztonsági szakértő meggyőződése, hogy Oroszország ki akarja terjeszteni az érdekszféráját, és elsősorban ott, ahol régebben már jelen volt. "Teljesen egyértelmű – figyelmeztetett –, hogy ez valamilyen mértékben sikerül, de egyáltalán nem biztos, hogy ez

önmagában rossz. Ha ez a folyamat a kölcsönösségen és a gazdasági előnyökön alapul, és kézben tartható, akkor jó lehet. Ámde semmiféle olyan katonai és katonapolitikai vagy nemzetbiztonsági vonatkozású együttműködést nem szabad meglépni, melyből következően az ország feladná önállóságát. Az oroszokkal kizárólag partnerként szabad tárgyalni és üzletelni, nehogy megismételje önmagát a történelem, és egy új keleti blokk jöjjön létre a régi helyén."

Varjú Frigyes